

BERG #15

15. narozeninová sezóna

3. koncert
DVA X DVA

úterý 5. května 2015 v 19.30
kostel sv. Vojtěcha v Libni

Jan Hanuš **Concerto doppio**
Andantino
Molto vivace e leggiero
Andante. Allegro fresco

Luboš Mrkvička **For Large Ensemble, Part B**

Witold Lutosławski **Dvojkoncert**
Rapsodico – Appassionato
Dolente
Marciale e grottesco

Kateřina Englichová – harfa & **Vilém Veverka** – hoboj
Peter Vrábek – dirigent

Orchestr BERG

David Pokorný (koncertní mistr), Marko Ferenc, Anna Sommerová, Kristian Vacek – 1. housle; Michael Romanovský, Anna Bartoňová, Midori Hayashi, Kateřina Janálová – 2. housle; Ilia Chernoklinov, Boris Goldstein, Helena Vovsová – viola; Vojtěch Urban, Štěpán Drtina – violoncello; Tadeáš Mesany – kontrabas; Zuzana Bandúrová, Nikola Oplová – flétna; Irvin Venyš, Jan Mach – klarinet; Adéla Triebeneklová, Pavlína Kovařiková, Barbora Černá – horna; Jan Vittinger, Dimitrij Miščuk – trubka; Jan Triebenekl – trombón; Rostislav Pavlík – tuba; Karel Vrliška – klavír; Šimon Veselý, Ivan Hoznédr – bicí

Koncert je součástí projektu Jan Hanuš 100, který je připomínkou stého výročí narození skladatele Jana Hanuše.

www.janhanus100.cz

Jan Hanuš se narodil téměř přesně před 100 lety, 2. května 1915 v Praze. Byl velkou českou hudební osobností s vysokým morálním kreditem, vzdělaný, po celý život tvůrčí a nesmírně aktivní v mnoha hudebních oblastech. Při studiu na obchodní akademii se stal soukromým žákem skladatele Otakara Jeremiáše (byl jím až do roku 1949), po maturitě nastoupil jako učeň do rodinného nakladatelství Fr. A. Urbánek a synové, kde po vyučení a již jako student dirigování na Pražské konzervatoři začal pracovat jako hudební redaktor. V roce 1937 dobrovolně narukoval do armády, kde zůstal až do jejího rozpuštění v roce 1939, poté se vrátil do nakladatelství a dokončil studia konzervatoře. Stal se také členem

výboru Sdružení pro soudobou hudbu Přítomnost, kde zůstal až do jeho zániku v roce 1949, ve stejném roce bylo zrušeno i Urbánkovo nakladatelství. Pracoval pak jako šéfredaktor v Národním hudebním vydavatelství Orbis a v jeho nástupci SNKLHU (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění), v roce 1958 se stal členem rady nově vznikajícího hudebního vydavatelství Panton, kde byl od roku 1963 ředitelem. V roce 1970 byl této funkci zbaven a pracoval jako řadový redaktor do roku 1975, kdy odešel do důchodu. Působil také ve Svazu československých skladatelů, v Československé společnosti pro hudební výchovu, byl zvolen členem Board of Directors Mezinárodní společnosti pro hudební výchovu, vedl sbor při kostele sv. Markéty na Břevnově. Když v listopadu 1989 vzniklo Občanské fórum skladatelů, stal se Jan Hanuš jeho prvním mluvčím. V roce 1990 se ze zdravotních důvodů veřejných funkcí vzdal. V roce 2002 založil Nadaci Františka Augustina Urbánka, jejímž čestným předsedou byl až do své smrti 30. července 2004.

Skladatelem byl Jan Hanuš až do odchodu do důchodu vždy „až po práci“, což bylo dáno pravděpodobně jeho nezkrotnou činorodou povahou a snad i snahou postarat se o rodinu. Množství děl, která stihl napsat, je až neuvěřitelné. Vedle klasických velkých děl pro koncertní pódia a pro divadlo (symfonie, balety, opery, koncerty a koncertantní skladby s orchestrem) psal komorní hudbu. Významnou součástí jeho skladatelské práce jsou skladby pro nejrůznější typy pěveckých sborů. Jako věřící vytvořil celou řadu duchovních děl – mše, pašije, oratoria, kantáty, litanie a mnohé další. Zajímavostí také je, že jako jeden z prvních v Československu experimentoval s elektronickou a konkrétní hudbou, například v opeře Pochodeň Prométheova (1961–1963).

Třívětý **Dvojkonzert pro hoboj, harfu a orchestr** op. 59 vznikl v roce 1965 pro hobojistu Františka Hantáka a harfistku Libuši Váchalovou, kterým je skladba také dedikována. V roce 1977 vznikla i dodatečná verze s flétnou místo hoboje (op. 59a), v roce 1978 dokonce i komorní verze jako Trio concertante pro hoboj (flétnu), harfu a klavír (op. 59b).

Luboš Mrkvička (* 1978) po maturitě na gymnáziu studoval skladbu tři roky na Pražské konzervatoři u Bohuslava Řehoře a poté na HAMU ve třídě Milana Slavického (doktorát 2009). Během svých studií vedle řady různých kompozičních workshopů absolvoval studijní pobyt na Royal College of Music v Londýně u Davida Sawera. Pohybuje se výhradně v oblasti čistě instrumentální hudby, píše pro různá nástrojová obsazení od malých komorních seskupení po velké orchestry. Stylově vychází z tradice strukturalistické, konstruktivistické avantgardy druhé poloviny 20. století. Od roku 2007 působí jako pedagog na katedře skladby HAMU, kde vyučuje skladbu a teoretické předměty zaměřené na kompoziční techniky hudby 20. a 21. století. Působí též jako učitel skladby na New York University v Praze.

Od roku 2007 píše skladby pro konkrétní nástrojová obsazení jakoby na pokračování a označuje je jako díl A, B, C... Je možné je uvádět samostatně i jako výběr, a to v libovolném pořadí. **For Large Ensemble, Part B** je první objednávkou Orchestru BERG u Luboše Mrkvičky.

Polský skladatel **Witold Lutosławski** (1913–1994) studoval skladbu a klavír na Varšavské konzervatoři, krátce také matematiku na univerzitě. Za 2. světové války po nedlouhém vojenském nasazení se živil společně se skladatelem Andrzejem Panufnikiem hraním ve varšavských kavárnách (pro tato svá vystoupení upravili přes 200 skladeb pro dva klavíry). Po válce se živil psaním hudby pro děti, za svoji první symfonii byl obviněn z formalismu. Vše se začalo měnit v polovině 50. let – Koncert pro orchestr (1954) je dodnes jedním z jeho nejhranějších děl, Smuteční hudba (1958) věnovaná památce Bély Bartóka mu získala pozornost na Západě. Následovala celá řada dalších úspěchů – ve skladbě Benátské hry

(1961) poprvé použil proslulou techniku „řízené aleatoriky“, která do hudby zapojuje prvky náhody a kterou od něj brzy převzala celá řada dalších skladatelů. Od uvedení *Trois poèmes d'Henri Michaux* (1963) začal vystupovat i jako dirigent svých děl. Aktivně se také angažoval společensky – v dobách politického tání byl aktivní v Polské společnosti pro současnou hudbu, v Polském hudebním nakladatelství (PWM), spoluzakládal slavný festival nové hudby Varšavský podzim, který ve východním bloku zprostředkoval kontakt se současnými trendy v západní Evropě. Ačkoliv byl již uznávaným skladatelem, málokdo si tehdy uvědomoval, že svou rodinu živil psaním populárních písní pod pseudonymem Derwid, až koncem 60. let získal díky objednávkám ze Západu finanční nezávislost. V 70. letech se stáhl z veřejného života a jeho díla byla provozována pouze v zahraničí. Psal pro ty nejvýznamnější interprety své doby – violoncellistu Mstislava Rostropoviče, houslistku Annu-Sophie Mutter, klavíristu Krystiana Zimmermana nebo zpěváka Dietricha Fischer-Dieskau. Brzy po vzniku hnutí Solidarita se zapojil do jeho aktivit, po pádu komunismu zastával řadu významných funkcí. Hudba Witolda Lutosławského měla velký vliv na vývoj hudby, jeho tvůrčí spojení hudební tradice a originálního hudebního jazyka jej řadí mezi ty nejvýznamnější skladatele 20. století.

www.lutoslawski.org.pl

Dvojkonzert pro hoboj, harfu a komorní orchestr je první ze skladeb, které u Lutosławského objednal Paul Sacher. Objednávka přišla začátkem 70. let, mělo jít původně o skladbu pouze pro hobojistu Heinze Holligera a orchestr Collegium Musicum. Na Holligerovu žádost ale Lutosławski přidal ještě part harfy pro hobojistovu manželku, harfistku Ursulu Holliger. Pro tento pár vznikla celá řada komorních skladeb i koncertů (skladatelé Isang Yun, Alfred Schnittke, Hans Werner Henze ad.). Lutosławski se tak zařadil po bok celé řady významných skladatelů 20. století, u nichž Paul Sacher pravidelně objednával nové skladby (Stravinskij, Honegger, Martinů, Bartók a další).

V partituře je přesně definovaný počet 12 smyčcových nástrojů a dvou hráčů na bicí – skromná velikost orchestru je dána nejen velikostí Sacherova souboru Collegium Musicum, ale také praktickým ohledem na dynamické vyvážení se sólisty. S tím souvisí i netradiční pojetí vrcholu celého díla – místo u Lutosławského obvyklého zapojení celého orchestru jde o sled pasáží sólových nástrojů, harfa by totiž ve zvuku orchestru zanikla. Pozoruhodné je také to, že Lutosławski v partu hoboje naprosto minimálně využívá avantgardních technik (multifonika apod.), jejichž mistrným ovládnutím byl Holliger proslulý. Skladatel byl totiž podle svých slov mnohem více okouzlen jeho podáním Mozartova hoboje koncertu.

Cesta ke zrodu díla byla relativně dlouhá, řadu původních plánů dokumentovaných v publikovaném rozhovoru z roku 1973 nakonec Lutosławski opustil. Premiéra se uskutečnila až 24. srpna 1980 na festivalu v Luzernu. Sólisty byli samozřejmě manželé Holligerovi, Collegium Musicum dirigoval Paul Sacher, kterému je skladba věnována.

Kateřina Englichová patří k výrazným osobnostem české harfové školy. Po studiích na Pražské konzervatoři byla přijata na prestižní Curtis Institute (Filadelfie, USA). Je držitelkou cen z mnoha významných světových soutěží (mj. absolutní vítěz Pro Musicis Award a Concerto Soloists v USA, dále např. Vienna Music Competition nebo E. Herbert-Hobin Harp Competition). Vystupuje po celé Evropě, Severní Americe, Japonsku, Hongkongu a Novém Zélandu. Pravidelně spolupracuje s významnými umělci u nás i v zahraničí (např. Mstislav Rostropovič, Cynthia Phelps, Michel Lethiec, Michael Kofler, Jakub Hrůša, Zdeněk Mácal, Jiří Bělohlávek, Josef Suk, Pavel Šporcl ad.). Jako sólistka vystoupila mj. s Philadelphia Orchestra, San Francisco Chamber Orchestra, Hongkong Chamber Orchestra, Budapest Symphony Orchestra, Vancouver Symphony Orchestra a mnoha českými tělesy včetně České filharmonie. Několik let hrála s Philadelphia Orchestra a měla tak možnost pracovat s dirigenty, jako jsou Simon Rattle, Claudio Abbado, Riccardo Muti, Wolfgang Sawallisch,

Michael Tilson-Thomas, Seiji Ozawa ad. Vystupovala na mnoha významných pódii doma i v zahraničí (mj. Tanglewood Music Festival v USA, Red Sea Festival v Izraeli, Pražské jaro nebo Rencontres Musicales d'Evian ve Francii). Pravidelně vede mistrovské kurzy např. v USA, Hongkongu, Kanadě a Itálii, vyučuje na New York University v Praze. Natočila více než třicet CD (Supraphon, Harmonia Mundi ad.). Za nahrávku francouzské hudby (s C. Jansem a Kvartetem Martinů) získala cenu hudebního časopisu Benelux – Supersonic Pizzicato. Zvláštní pozornost věnuje soudobé hudbě, celá řada skladatelů pro ni napsala nová díla – např. Sylvie Bodorová, Zdeněk Lukáš, Jindřich Feld nebo Luboš Sluka. V těchto dnech začíná natáčet pro firmu Supraphon CD ze skladeb českých i světových autorů 20. století.

www.englishova.cz

Jeden z nejrespektovanějších českých hobojistů **Vilém Veverka** absolvoval Pražskou konzervatoř (F. X. Thuri) a HAMU v Praze (L. Séquardtová), pravidelně také navštěvoval kurzy významného francouzského hobojisty Jeana-Louise Capezzaliho. Zásadním impulsem v jeho dalším uměleckém rozvoji bylo účinkování v Gustav Mahler Jugendorchester a následné studium u předního německého hobojisty Dominika Wollenwebera na Hochschule für Musik Hanns Eisler v Berlíně, na které navázal dvouletým účinkováním v proslulé Berlínské filharmonii (Karajan Stiftung). Další podnětů se mu dostalo od špičkových zahraničních hobojistů, jakými jsou Albrecht Mayer, Hansjörg Schellenberger, Maurice Bourgue či Heinz Holliger. V roce 2003 zvítězil v jedné z nejprestižnějších hobojových soutěží – Tokyo / Sony Music Foundation. Jako sólista vystupuje s významnými českými orchestry, např. s Pražskou komorní filharmonií, Filharmonií Brno, FOK, SOČR ad., ze zahraničních orchestrů pak jmenujme Tokyo Philharmonic Orchestra, Slovenskou filharmonii, Capellu Istropolitana či Bayerisches Kammerorchester. Nahrál a v českých premiérách provedl řadu náročných skladeb druhé poloviny 20. století (Bennet, Berio, Britten, Yun, Zimmermann, Rihm), včetně koncertu Marka Kopelenta „A few Minutes with an Oboist“. Je sólistou Filharmonie Brno, zakládajícím členem PhilHarmonia Octet Prague a oficiálním hráčem firmy Buffet-Crampon France. Byl rezidenčním umělcem festivalu Mitte Europa 2014. V roce 2009 mu vyšlo společně s Kateřinou Englichovou (harfa) a Ivem Kahánkem (klavír) debutové CD „Risonanza“ (Supraphon) a nahrávka Hobojového koncertu Bohuslava Martinů (Arco Diva). Začátkem roku 2013 vydal CD s Fantaziemi G. Ph. Telemanna a Metamorfózami B. Brittena, letos nahrál další sólové CD, obě u firmy Supraphon. Od roku 2012 účinkuje se členy Berlínské filharmonie v Ensemble Berlin-Prag. Tento soubor vystoupí v roce 2016 mimo jiné také na festivalu Pražské jaro.

www.vilemveverka.cz

Kateřina Englichová a Vilém Veverka společně vystupují již 10. sezónu. Vedle dvou koncertů s Orchestrem BERG hráli například se Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK, Pražskou komorní filharmonií, Filharmonií Brno, v zahraničí pak s Vancouver Symphony, Dohnányi Orchestra Budafok nebo Státní filharmonií Košice. V repertoáru mají ty nejvýznamnější skladby pro hoboj, harfu a orchestr, z nichž většina vznikla pro Heinze a Ursulu Holligerovy – A. Schnittke*, W. Lutosławski, J. Hanuš, F. Martin*, I. Yun* (* uvedeno v české premiéře). Společně se samozřejmě věnují i komorní hudbě, vydali také CD se skladbami Jana Hanuše a Petra Ebena (Supraphon 2009). Ve světové premiéře uvedli Duo pro hoboj a harfu Isanga Yuna v Berlíně (2011).

Orchestr BERG je špičkové české těleso, které přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí divácky atraktivní a novátorské projekty, soustřeďuje se na uvádění současné hudby a hudby 20. století. Tu kombinuje například s divadlem, filmem, baletem, pantomimou, videoartem apod., vystupuje často mimo tradiční sály. Prostřednictvím objednávek nových děl u českých skladatelů především mladé generace pomáhá vytvářet nové hodnoty a investuje do budoucnosti hudby a umění. Má na svém kontě desítky světových

premiér a ještě více českých premiér světových skladatelů. Ke koncertní činnosti orchestru patří vystoupení na mezinárodních festivalech a významných domácích pódii. Spolupracuje s baletem Národního divadla (*Ibbur, Zlatovláska*). Vedle mnoha záznamů pro Český rozhlas, na CD nebo k pořadu pro Českou televizi se Orchester BERG prezentuje i na DVD s live nahrávkou baletu *Zlatovláska* (Supraphon). K nejvýznamnějším projektům z poslední doby patří hudebně divadelní inscenace *Schwarz auf Weiss* (Černé na bílém) německého skladatele a divadelníka Heinera Goebbelse, živý doprovod Dreyerova němého filmu *Utrpení Panny orleánské* hudbou litevského skladatele Broniuse Kutavičiuse nebo scénický koncert *timING* na Nové scéně Národního divadla, kde bylo mj. uvedeno v české premiéře legendární dílo Györgye Ligetiho *Poème symphonique pro 100 metronomů*.

Peter Vrábek je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchester BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

CO SE DĚJE V BERGU?

ORCHESTR BERG NA FESTIVALU PRAŽSKÉ JARO!

pondělí 25. května ve 20h, divadlo Archa

... scénický koncert Heinera Goebbelse v jeho vlastní režii

... společná objednávka nové skladby Petra Wajsara

Světově proslulý **Heiner Goebbels** se s neobvyklou lehkostí pohybuje na hranici mezi hudbou a divadlem. Ačkoliv jeho díla uvádějí ty nejvýznamnější světové orchestry, on sám se brání označení skladatel, považuje se především za režiséra a divadelníka. Do Prahy přijede osobně, aby inscenoval své dílo **Songs of Wars I Have Seen** (Písně o prožitých válkách) inspirované knihou „válečných memoárů“ spisovatelky Gertrudy Steinové. Česká premiéra tohoto scénického koncertu se uskuteční sedmdesát let od konce druhé světové války. V provedení Orchestru BERG pod taktovkou Petera Vrábela zazní také ve světové premiéře novinka skladatele **Petra Wajsara** a filmového režiséra **Marka Bureše Vápenná sinfonieta**, obrazově hudební miniatura z prostředí vápenky. Jde o společnou objednávku festivalu Pražské jaro a Orchestru BERG.

víc informací: http://www.festival.cz/cz/detail_programu/69958

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGU!

Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?

Zajímá Vás, co se v BERGU chystá, a chcete u toho být jako první?

PŘIDEJTE SE!

Patronkou KLUBERGU je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.

Měsíční členský příspěvek: 123 Kč (jednotlivec) / 234 Kč (ve dvou)

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

víc informací: www.kluberg.cz

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: RNDr. Ondřej Jäger, RNDr. Jiří Kessler, Ing. Tibor Lopušán, Vlasta Plocková, Eva a Norman Ridenouroví

KLUBERG (klub dárců Orchestru BERG)

Petr Adler, manželé Bahbouhovi, Soňa Červená, Nevelina Dodovová, Václav Eis, RNDr. Václav Hušner, Lucie Chrápavá, Drahoslava Krnáčová, Jiří Kubíček (ve dvou), Rudolf Leška (ve dvou), Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Jáchym Novotný, manželé Ridenouroví, Jana Spurná, Kateřina Svatoňová, Ing. Tomáš Svatoň, Petr Štěpánek (ve dvou), manželé Valchářovi a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ (dobrovolníci)

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Martina Čápová, manželé Činčerovi, Valerij Durdil, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Jiří Hajdyla, Ondřej Holas, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Martina Kaňková, Jiří Kessler, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Drahoslava Krnáčová, Maja Madarová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Pavel Moc, Ester Nemjóová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Michaela Volfová, David Zábranský a Jan Zázvůrek...

PODPOŘILI

Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl. m. Prahy, Nadační fond Avast, Partnerství OSA, Nadace ČHF

Mediální partneři: kulturní čtrnáctideník A2, Český rozhlas Vltava, Literární noviny, Radio 1

texty: Eva Kesslerová

korektura: PhDr. Alena Miltová